

RECEPȚIONAT

Agencia Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2025

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2025

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL (pentru etapa 2025)

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
național de proiecte de cercetare și inovare „Stimularea excelenței în cercetare
pentru anii 2025-2026

Proiectul „Consolidarea Resurselor Educationale pentru Sprijinirea Copiilor speciali în
contextul integrării europene”

Cifrul proiectului 25.80012.0807.44SE

Prioritatea strategică „Provocări societale”

Rectorul

GASIȚOI Natalia
(numele, prenumele)

(semnătura)

Președintele Senatului

GASIȚOI Natalia
(numele, prenumele)

(semnătura)

Conducătorul proiectului

BULARGA Tatiana
(numele, prenumele)

(semnătura)

Chișinău, 2025

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs.....	3
2. Obiectivele etapei 2025.....	3
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	3
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025.....	3
5. Rezultatele obținute	5
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice.....	9
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2025.....	10
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2025.....	11
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2025.....	11
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane..	11
11. Recomandări, propuneri.....	12
12. Lista lucrărilor științifice, publicate în anul 2025 (Anexa 1).....	13
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2025 în limba română și în limba engleză (Anexa 2).....	15
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 3)..	17
15. Componenta echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2025 (Anexa 4).....	18

1. Scopul etapei 2025 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu).

Scopul etapei constă în fundamentarea concepției *Copiii deosebiți*, elaborarea reperelor conceptuale ale cadrului de instruire și dezvoltare a copiilor deosebiți, identificarea resurselor educaționale optime în raport cu nevoile acestui grup și reconceptualizarea conținuturilor și formelor de instruire în școlile de muzică/artă din perspectiva asigurării condițiilor educaționale optime pentru copiii din grupul țintă.

2. Obiectivele etapei 2025 (obligatoriu) rezidă în:

- fundamentarea teoretică a problemei dezvoltării instituționale a copiilor deosebiți, abordate prin redimensionarea conceptelor de referință a domeniului educational-artistic;
- determinarea grupului țintă, generație tânără de profesori, care vor fi implicați în programul de formare;
- reconceptualizarea conținuturilor și formelor educației muzical-artistice în vederea instruirii și dezvoltării copiilor deosebiți.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2025 (obligatoriu) sunt:

- fundamentarea teoretică a concepției *Copiii deosebiți*;
- elaborarea teoretică a reperelor conceptuale ale cadrului de instruire și dezvoltare a copiilor deosebiți;
- determinarea grupului țintă constituit din studenții și masteranzii specialităților muzical-pedagogice, cadre didactice tinere;
- reconceptualizarea conținuturilor și formelor educației muzical-artistice în instituțiile de învățământ general și extrașcolar din perspectiva asigurării condițiilor optime de dezvoltare copiilor deosebiți.

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2025:

- Studiul politicilor educaționale și al reglementărilor europene privind incluziunea și diversitatea în educație. S-au studiat în acest context documentele de referință, precum: *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (Convention on the Rights of Persons with Disabilities | OHCHR)*; *General comment No. 4 on Article 24 - the right to inclusive education (General comment No. 4 on Article 24 - the right to inclusive education | OHCHR)*; *The Salamanca statement and framework for action on special needs education adopted by the world conference on special needs education: access and quality (Salamanca_Statement_1994.pdf)*; *Prevederile Consiliului pentru Copiii Excepționali (Council for Exceptional Children | The premier association for special education professionals)*; *A Guide for ensuring and equity education – UNESCO (A Guide for ensuring inclusion and equity in education - UNESCO Digital Library)*; documentele naționale de referință (Codul Educației al Republicii Moldova; Legea privind integrarea socială a persoanelor cu dizabilități).
- Analiza surselor bibliografice de specialitate (monografii, articole științifice, suporturi didactice) din domeniul psihologiei și pedagogiei referitoare la problematica definirii și diferențierii gradelor de potențial și capacități ale copiilor/elevilor de vârstă școlară, în vederea susținerii ipotezei conform căreia copiii diagnosticați cu diverse forme de dizabilitate pot manifesta

simultan aptitudini înalte, fiind, în anumite cazuri, copii dotați sau supradotați. În acest sens, categoria copiilor dotați/supradotați devine una extinsă, ceea ce justifică formularea conceptului integrator de *copii deosebiți*. În acest context, s-a realizat stagiul de documentare la Biblioteca Universitară Carol I, București (T.Bularga, V.Crișciuc), Biblioteca Științifică Universitară a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (T.Bularga, V.Crișciuc), Biblioteca Centrală Universitară, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (Mihaela Loredana Gârlea), în cadrul căruia au fost studiate de membrii echipei 120 surse bibliografice în problematica cercetării.

- Analiza planurilor de învățământ la programele de licență și master din Republica Moldova (Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți - programul de Licență Muzică, programul de master Didactica disciplinelor muzicale; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău - programul de licență Dans popular și clasic, programul de licență Dans sportiv și modern, programul de licență Arte plastic, programul de licență Pictura, programul de licență Arte plastic și educație tehnologică, programul de licență Grafică; Academia de Muzică, Teatru și Arte plastic – programul de licență Muzică), destinate în acea sau altă măsură formării profesorilor de muzică/artă în învățământul general, sub aspectul potențialului acestora de a dezvolta gândirea și mentalitatea profesională ale tinerilor cadre didactice, capabile să integreze elevii cu diverse cerințe educaționale speciale în procesul instructiv-educativ și să le ofere servicii educaționale eficiente pentru dezvoltarea unui potențial adesea latent/ascuns, care necesită a fi descoperit și valorificat.
- Analiza programelor de formare continuă/perfecționare pentru cadrele didactice, care activează în domeniul educației generale și artistice complementare sau, care sunt implicate în anumită măsură în predarea disciplinelor artistice, precum profesorii claselor primare (Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți – programele: Educație muzicală; Pedagogie în învățământul primar; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău – programele: Pedagogie în învățământul primar; Psihopedagogia artelor), cu scopul de a constata rezervele în vederea formării la viitorii și actualii profesori/cadre didactice a competențelor necesare pentru depistarea potențialului copiilor/elevilor, testarea veridică a capacităților/potențialului acestora, identificarea problemelor posibile de adaptare la cerințele procesului educational, încurajare și dezvoltare eficientă a elevilor cu diverse variante de manifestări psihosociale, motorice și comportamentale, de asemenea, prezența în planuri a modulelor/unităților de curs, care ar viza formarea la actualii și viitorii profesori de învățământ primar și de arte în învățământul general a comportamentelor și atitudinilor necesare profesorului pentru încurajarea copiilor deosebiți.
- Colectarea datelor statistice privind tipurile și gradele cerințelor educaționale speciale ale elevilor din învățământul general, în două județe ale României (Iași și Neamț), cu scopul constituirii unei baze de date solide și verificării ipotezelor formulate, conform cărora elevii cu diverse forme de dizabilitate manifestă performanțe sau potențial de performanță în multiple domenii, cu accent deosebit pe domeniul artistic.
- Diseminarea rezultatelor cercetărilor prin prezentarea rapoartelor orale la patru conferințe științifice internaționale și un seminar metodic: a XXI-a editie a conferinței internaționale Iași, 24 octombrie 2025, Institutul de Cercetări Economice si Sociale „Gheorghe Zane” - Academia

Română Filiala Iași; Conferința științifică internațională *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor european*, consacrată aniversării de 80 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, 3–4 octombrie 2025; a XIX-a ediție a *Conferinței Internaționale de Educație Artistică*, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, 28-30 noiembrie 2025 (on line); *10 th Internațional Conference on Teaching, Learning and Education*, Viena, 28-30 noiembrie 2025; seminar metodic *Educația muzical-artistică în Republica Moldova – platformă pentru creație și identitate culturală*, 17 noiembrie 2025, Universitatea de Stat „Alec Russo din Bălți.

- Pregătirea tuturor etapelor pentru susținerea tezei de doctor în pedagogie cu tema „*Dezvoltarea interesului pentru învățare prin interdisciplinaritate la elevii claselor primare*”, Specialitatea: 532.02. Didactica școlară (Învățământ primar), autor Avram Alina Ionela, conducător științific Tatiana Bularga, doctor, conferențiar universitar. Susținerea publică va avea loc pe data de 15 decembrie 2025. Teza este elaborată ca parte componentă a procesului de cercetare a problematicei proiectului.
- Reconceptualizarea conținuturilor curriculare ale disciplinelor din cadrul programului de licență „Muzică” de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu scopul de a forma la cadrele didactice tinere și viitorii profesori de Educație muzicală competențele necesare pentru: identificarea potențialului copiilor/elevilor, evaluarea obiectivă a capacităților și aptitudinilor acestora, depistarea problemelor posibile de adaptare la cerințele procesului educațional, precum și încurajarea și dezvoltarea eficientă a elevilor cu diverse manifestări psihosociale, motorii și comportamentale. În același timp, au fost integrate în planurile de învățământ module și unități de curs care vizează formarea actualilor și viitorilor profesori din învățământul primar și artistic pentru adoptarea comportamentelor și atitudinilor adecvate necesare în susținerea copiilor cu nevoi speciale. În acest sens, au fost reconceptualizate conținuturile curriculumului pentru următoarele unități de curs din programul de licență 0114.12 „Muzică”, 180 credite ECTS, din Domeniul general de studii 011 „Științe ale educației”, în forma de organizare a învățământului cu frecvență și cu frecvență redusă: „Muzică și mișcare”, „Teoria educației muzicale” și „Didactica educației muzicale în învățământul gimnazial”.
- Au fost elaborate și înaintate pentru publicare patru articole științifice, în care este reflectată analiza teoretică cu prezentarea preliminară a unor instrumente de investigație empirică, destinate aplicării ulterioare în cadrul educațional incluziv, perspectiva integratoare conform căreia înzestrarea și nevoile speciale pot coexista la același elev, necesitând strategii educaționale flexibile, individualizate și incluzive. Prin articolele elaborate în etapa de referință a proiectului este promovată o abordare, ce susține dezvoltarea unui cadru educațional care privește înzestrarea ca pe o formă universală a potențialului uman, manifestându-se în moduri diverse, în funcție de factori contextuali, cognitivi și emoționali.

5. Rezultatele obținute (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu).

Proiectul de cercetare și-a propus consolidarea cadrului conceptual și practic privind integrarea copiilor deosebiți în educația generală și artistică, printr-o abordare interdisciplinară, care să

valorifice atât potențialul deosebit, cât și să răspundă nevoilor educaționale speciale. Rezultatele obținute în urma analizelor, documentărilor, studiilor statistice și diseminării științifice oferă o perspectivă integratoare asupra problematicii copiilor dotați/supradotați cu nevoi speciale, punând în evidență importanța strategiilor educaționale incluzive, individualizate și flexibile.

Analiza documentelor internaționale și europene a permis identificarea unui cadru legislativ și conceptual solid pentru educația incluzivă. Documentele studiate includ:

- **Convention on the Rights of Persons with Disabilities (OHCHR)**, care subliniază dreptul persoanelor cu dizabilități la educație în medii incluzive, promovând accesul egal și participarea activă a elevilor.
- **General Comment No. 4 on Article 24 – the right to inclusive education**, care definește incluziunea ca un proces de adaptare a curriculei, a mediului de învățare și a strategiilor didactice pentru a răspunde diversității elevilor, nu doar ca prezență fizică în școală.
- **Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education (1994)**, care recomandă integrarea copiilor cu cerințe speciale în școala de masă și dezvoltarea unor cadre flexibile de predare.
- **Prevederile Consiliului pentru Copiii Excepționali (Council for Exceptional Children)**, care evidențiază necesitatea formării cadrelor didactice pentru identificarea și stimularea potențialului elevilor cu abilități diverse.
- **UNESCO – A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education**, care promovează echitatea și accesul egal la educație, cu accent pe adaptarea conținutului și strategiilor pedagogice.

Analiza acestor documente a demonstrat că politicile europene și internaționale susțin o abordare holistică a incluziunii, care combină recunoașterea potențialului, adaptarea mediului educațional și dezvoltarea competențelor cadrelor didactice. De exemplu, conform General Comment No. 4, „educația incluzivă presupune recunoașterea diversității elevilor ca un avantaj, iar nu ca un obstacol, și adaptarea procesului de predare pentru a valorifica acest potențial”.

Echipa de cercetare a studiat 120 de surse bibliografice relevante, incluzând monografiile, articole științifice și suporturi didactice. Aceasta a permis identificarea unei convergențe conceptuale între înzestrarea elevilor și nevoile educaționale speciale, evidențiind că acești copii pot manifesta simultan dizabilități și aptitudini înalte.

- Analizele psihopedagogice au arătat că unii elevi cu dificultăți de învățare sau cu dizabilități motorii pot avea performanțe remarcabile în domenii precum muzica, artele plastice sau dansul, ceea ce confirmă necesitatea unui concept integrator de „copii deosebiți”.
- Documentarea bibliografică realizată la Bibliotecile Universitare din București, Bălți și Iași a facilitat o sinteză conceptuală solidă, care susține ideea că potențialul uman se manifestă diferențiat, în funcție de factori contextuali, cognitivi și emoționali.

Un exemplu concret este studiul lui Renzulli (2005), care arată că înzestrarea nu se reduce la performanțele academice standard, ci se poate manifesta prin creativitate, motivație intrinsecă și reziliență, chiar și în cazul elevilor cu cerințe speciale. Această perspectivă a fundamentat reconceptualizarea categoriei tradiționale de copii dotați și supradotați.

Evaluarea planurilor de studii din Republica Moldova a relevat nivelul actual de pregătire a viitorilor profesori pentru integrarea copiilor cu nevoi speciale:

- Programele de licență și master în muzică, dans și arte vizuale (Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice Iași) includ module care vizează dezvoltarea competențelor pedagogice generale și artistice, dar adesea cu accent limitat pe identificarea și stimularea potențialului elevilor cu nevoi speciale.
- Analiza programelor de formare continuă pentru cadrele didactice active a evidențiat lacune în ceea ce privește instruirea pentru depistarea potențialului latent și aplicarea strategiilor educaționale individualizate.

Ca răspuns, s-au reconceptualizat conținuturile curriculare din programul de licență Muzică (180 credite ECTS, Domeniul 011 Științe ale educației, Forma de organizare – învățământ cu frecvență), introducând unități de curs precum:

- *Muzică și mișcare*, care include metode de identificare a potențialului copiilor și activități practice de dezvoltare a abilităților muzicale;
- *Teoria educației muzicale*, care tratează aspectele psihopedagogice ale înzestrării și incluziunii;
- *Didactica educației muzicale în învățământul gimnazial*, care include strategii de adaptare curriculară și didactică pentru elevii cu nevoi speciale.

Aceste modificări urmăresc formarea viitorilor profesori în aplicarea unor abordări flexibile și individualizate, necesare în educația copiilor deosebiți.

Studiul statistic a vizat elevii din învățământul general din județele Iași și Neamț, România, o țară cu o profundă conexiune istorică, culturală și spirituală cu Republica Moldova, integrată totodată în Uniunea Europeană. Datele colectate au permis constituirea unei baze de date care confirmă ipoteza proiectului: elevii cu diverse forme de dizabilitate pot manifesta potențial ridicat sau performanțe semnificative în domenii precum muzica, artele vizuale sau dansul.

- Dintr-un eșantion de 450 de elevi cu cerințe educaționale speciale, aproximativ 18% au demonstrat aptitudini remarcabile în domeniul artistic, deși prezentau dificultăți de învățare în alte arii.
- Aceasta evidențiază necesitatea conceperii și aplicării unor strategii didactice diferențiate și individualizate, care să permită nu doar valorificarea potențialului latent al fiecărui elev, ci și dezvoltarea armonioasă a competențelor creative, cognitive și socio-emoționale. Prin astfel de abordări, procesul educațional devine mai flexibil, incluziv și orientat spre optimizarea performanțelor individuale, contribuind la formarea unor elevi capabili să-și valorifice resursele proprii și să se adapteze cu succes la provocările mediului școlar și social contemporan.

Rezultatele obținute în cadrul cercetării au fost prezentate în cadrul a patru conferințe internaționale și unui seminar metodic, reprezentând veritabile platforme pentru schimbul de experiență, diseminarea bunelor practici și consolidarea rețelelor profesionale între cadrele didactice. Aceste evenimente au facilitat dialogul interdisciplinar și reflecția critică asupra strategiilor educaționale inovatoare, în special în domeniul educației muzicale și al educației incluzive, evidențiind modul în care metodele adaptative și abordările centrate pe elev pot fi integrate în practica pedagogică. Prezentările au stimulat dezbateri constructive, au generat recomandări aplicabile în contextul actual al învățământului și au contribuit la promovarea unor standarde înalte

de performanță educațională, sprijinind formarea continuă a cadrelor didactice și dezvoltarea unui mediu educațional incluziv, echitabil și orientat spre valorificarea potențialului fiecărui elev:

- Conferința științifică internațională *Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere*, Iași, 24 octombrie 2025;
- Conferința științifică internațională aniversară de 80 de ani a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor European*, 3–4 octombrie 2025;
- *XIX-a Conferința științifică internațională de Educație Artistică*, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași, 28–30 noiembrie 2025 (online);
- *10th International Conference on Teaching, Learning and Education*, Viena, 28–30 noiembrie 2025;
- Seminarul metodic național *Educația muzical-artistică în Republica Moldova – platformă pentru creație și identitate culturală*, 17 noiembrie 2025, Universitatea de Stat „Alecu Russo” Bălți.

Toate etapele pregătitoare pentru susținerea tezei de doctorat „Dezvoltarea interesului pentru învățare prin interdisciplinaritate la elevii claselor primare” (Specialitatea 532.02 Didactica școlară, autor Alina Ionela Avram, conducător științific Tatiana Bularga) au fost finalizate cu succes. Teza integrează atât rezultatele proiectului de cercetare, cât și reconceptualizarea curriculei programului de licență „Muzică” de la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, evidențiind modul în care formarea viitorilor profesori de educație muzicală poate susține identificarea și dezvoltarea potențialului elevilor, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale.

În paralel, au fost elaborate și transmise spre publicare patru articole științifice, care promovează o abordare calitativ–conceptuală, combinând analiza teoretică cu instrumente empirice preliminare, aplicabile în educația incluzivă. În aceste lucrări se subliniază perspectiva integratoare conform căreia înzestrarea copiilor și nevoile speciale pot coexista, ceea ce impune implementarea unor strategii pedagogice flexibile, individualizate și incluzive, menite să valorifice potențialul fiecărui elev și să promoveze echitatea și excelența în procesul educațional.

Rezultatele proiectului evidențiază următoarele aspecte esențiale:

1. Înzestrarea și nevoile speciale pot coexista la același elev, justificând abordarea integratoare a copiilor deosebiți.
2. Politicile și reglementările europene și internaționale oferă un cadru solid pentru dezvoltarea educației incluzive, care poate fi adaptat contextului local.
3. Formarea viitorilor și actualilor profesori trebuie să includă competențe de identificare a potențialului elevilor, testare a capacităților, intervenții individualizate și aplicarea unor metode didactice creative.
4. Reconceptualizarea curriculei în programele de licență și master permite formarea cadrelor didactice pentru valorificarea aptitudinilor elevilor și dezvoltarea comportamentelor și atitudinilor incluzive necesare în procesul educațional.
5. Datele statistice confirmă prezența unui potențial ridicat în rândul elevilor cu nevoi speciale, în special în domeniul artistic, ce justifică adaptarea strategiilor educaționale.

Activitățile desfășurate au contribuit semnificativ la fundamentarea teoretică și aplicativă a conceptului de copii deosebiți, susținând dezvoltarea unui cadru educațional flexibil, individualizat și incluziv, orientat spre valorificarea potențialului uman în forme diverse și contextuale.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în proiect în formă de publicații (obligatoriu) și în formă de prezentări la foruri științifice (comunicări, postere – pentru cazurile când nu au fost publicate în materialele conferințelor),

a fost realizată atât sub formă de publicații științifice, cât și prin *prezentări la foruri științifice, sub formă de comunicări orale sau postere*:

- Prezentarea orală pe tema „*Armonii educaționale în diversitate: repere pentru sprijinirea copiilor deosebiți*”, la Conferința Științifică Internațională Aniversară de 80 de ani a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor European*, 3–4 octombrie 2025, (PROGRAM-Conf.-Prof.-03-04.10.2025 actualizat 30.09.2025.pdf);

- Prezentarea orală pe tema „*Exceptional children: between giftedness and special educational needs – an integrative perspective*”, la Conferința științifică internațională *Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere*, Institutul de Cercetări Sociale și Economice „Gh.Zane”, Academia Rimână, Iași, 24 octombrie 2025:

- Prezentarea orală pe tema „*Between giftedness and special educational needs – a unifying vision through the lens of giftedness and inclusion*”, la a XIX-a Conferință științifică internațională de Educație Artistică, Universitatea Națională de Arte „George Enescu”, Iași, 28–30 noiembrie 2025;

- Prezentarea orală pe tema „*Different children: between giftedness and special educational needs – an integrative outlook*”, 10th International Conference on Teaching, Learning and Education, Viena, 28–30 noiembrie 2025, (10th ICTLE I Nov 2025);

- Raport poster pe tema „*Diversitatea în educație: supraforțare și nevoi speciale într-o viziune integratoare*”, în cadrul Seminarul metodic național *Educația muzical-artistică în Republica Moldova – platformă pentru creație și identitate culturală*, 17 noiembrie 2025, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, (EDUCAȚIA MUZICAL-ARTISTICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA – PLATFORMĂ PENTRU CREAȚIE ȘI IDENTITATE CULTURALĂ” – media.usarb).

Lista publicațiilor din anul 2025 în care se reflectă doar rezultatele obținute în proiect, perfectată conform cerințelor față de lista publicațiilor (a se vedea Anexa 2)

Articole în reviste științifice

- în alte reviste din străinătate recunoscute

Bularga, T., 2025-2026. „*Between giftedness and special educational needs – a unifying vision through the lens of giftedness and inclusion*”. În: Review of Artistic Education, Iași: ARTES PUBLISHING HOUSE, ROMÂNIA, 16 c.a. (**în curs de editare**)

Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

- culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

Bularga, T., 2025-2026. „*Exceptional children: between giftedness and special educational needs – an integrative perspective*”. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere*, Cluj: PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ, 18 c.a. (**în curs de editare**)

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

Bularga, T., 2025-2026. „Armonii educaționale în diversitate: repere pentru sprijinirea copiilor deosebiți”. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale Aniversare de 80 de ani a Universității de Stat „Alec Russo” Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor European*, Bălți: Editura Universității de Stat „Alec Russo”, 7 c.a. (în curs de editare).

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu).

Rezultatele proiectului generează un impact complex, contribuind simultan la progresul științific prin dezvoltarea cadrului conceptual și metodologic, la progresul social și educațional prin formarea cadrelor didactice și promovarea incluziunii, și, indirect, la efecte economice pozitive prin valorificarea potențialului uman și reducerea inechităților educaționale.

Rezultatele proiectului contribuie la dezvoltarea și consolidarea cunoașterii în domeniul educației incluzive și al pedagogiei artelor, prin:

- Fundamentarea teoretică a conceptului de „copii deosebiți”, care integrează înzestrarea elevilor cu nevoi educaționale speciale, oferind o perspectivă inovativă asupra manifestării potențialului uman latent sau ascuns;
- Reconceptualizarea conținuturilor curriculare pentru programele de licență și master în domeniul muzicii și artelor, care poate fi utilizată ca model pentru alte programe universitare dedicate formării cadrelor didactice;
- Elaborarea de articole științifice și diseminarea rezultatelor în cadrul conferințelor internaționale și seminarului metodic, ceea ce contribuie la schimbul de bune practici și la avansarea metodologică în cercetarea educațională și artistică;
- Crearea unei baze de date statistice privind elevii cu cerințe educaționale speciale, care poate constitui punct de plecare pentru studii ulterioare privind potențialul și performanțele copiilor cu diverse forme de dizabilitate.

Proiectul are un impact direct asupra comunității educaționale prin:

- Îmbunătățirea pregătirii cadrelor didactice pentru identificarea și stimularea potențialului elevilor, contribuind la creșterea calității serviciilor educaționale pentru copii deosebiți;
- Promovarea educației incluzive și a strategiilor pedagogice individualizate, care facilitează participarea activă a elevilor cu diverse cerințe educaționale speciale în procesul de învățare;
- Stimularea schimbului de experiență și a colaborării interdisciplinare între cadre didactice, psihologi și specialiști în arte, prin conferințe și seminare metodice, ceea ce consolidează comunitatea educațională și culturală;
- Crearea unui cadru de reflecție și instruire pentru viitorii profesori, care vor fi capabili să valorifice aptitudinile elevilor în mod optim, contribuind la dezvoltarea socio-emoțională și artistică a acestora.

Deși **impactul economic** este mai puțin direct, proiectul contribuie la:

- Dezvoltarea resursei umane calificate în domeniul educației artistice și primare, prin formarea unor cadre didactice capabile să identifice și să valorifice potențialul elevilor, ceea ce poate conduce pe termen mediu la creșterea performanțelor educaționale și culturale;

- Reducerea riscului de abandon școlar sau subutilizare a talentelor elevilor cu nevoi speciale, prin crearea unor strategii pedagogice adaptate, ceea ce poate avea efecte economice pozitive prin integrarea socială și profesională mai eficientă a acestora în viitor.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (obligatoriu).

În etapa de referință a proiectului au fost consolidate parteneriatele și formele de colaborare cu școlile de muzică și arte care instruiesc copiii din grupul-țintă al proiectului (Școala de Muzică „George Enescu” din Bălți, Școala de Arte „Ciprian Porumbescu” din Bălți, Școala de Arte din Glodeni), precum și cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în vederea schimbului de bune practici și a integrării rezultatelor cercetărilor teoretice în conținuturile Programului de perfecționare *Psihopedagogia artelor*. De asemenea, colaborarea cu Școala doctorală Științe ale Educației din cadrul aceleiași universități a fost consolidată sub aspectul coordonării tezelor de doctorat care investighează dimensiuni relevante ale proiectului.

9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (obligatorie) este asigurată prin parteneriatul cu:

- *Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic*, materializat prin activități precum: participarea la conferințe (I.Gagim, T.Bularga, V.Crișciuc, M.L.Gârlea), realizarea expertizei articolelor științifice în calitate de membru al colegiului de redacție (I.Gagim), precum și colaborarea în cadrul echipei de proiect (M.L.Gârlea, cadru didactic titular al Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași);
- Institutul de Cercetări Sociale și Economice „Gh.Zane” a Academiei Române, Filiala Iași, implicarea în expertiza/review-ul articolelor științifice propuse pentru volumul conferinței internaționale *Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere* (T. Bularga).
- De asemenea, cooperarea internațională a fost consolidată prin desfășurarea experimentului de constatare și prin stabilirea eșantionului în cadrul *Liceului Tehnologic „Dimitrie Leonida” și al Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională din Piatra Neamț*, județul Neamț, România, evidențiind astfel relevanța colaborării transfrontaliere în cercetarea educațională și schimbul de bune practici între instituții.

10. Dificultățile în realizarea proiectului de natură financiară, organizatorică, legate de resursele umane etc. (obligatoriu).

Principală dificultate a etapei de referință a constat în termenul extrem de restrâns al acesteia, la care s-a adăugat volumul considerabil de documentație solicitată pentru întocmirea, elaborarea și prezentarea materialelor necesare asigurării finanțării proiectului.

11. Recomandări, propuneri (opțional):

1. Revizuirea calendarului de raportare, prin extinderea termenelor pentru etapele de referință, astfel încât echipele de proiect să poată asigura un echilibru optim între activitățile administrative și cele de cercetare propriu-zisă.
2. Simplificarea procedurilor administrative, în special a celor legate de elaborarea și depunerea documentației necesare pentru finanțare, pentru a reduce timpul consumat și volumul sarcinilor birocratice.
3. Alocarea unor resurse suplimentare pentru managementul proiectului, acolo unde volumul sarcinilor administrative depășește capacitatea echipei.
4. Reieșind din complexitatea procedurilor de acordarea avansurilor, în cadrul proiectului rămân resurse financiare nevalorificate. În acest context, se propune transferul acestor resurse nevalorificate pentru anul următor de cercetare, astfel încât să fie utilizate eficient în activități științifice și de implementare a proiectului.

Conducătorul de proiect / (BULARGA Tatiana)

Data: 02.12.2025

LȘ

Anexa 1

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025

Cifra proiectului 25.80012.0807.44SE

Denumirea Proiectului „Consolidarea Resurselor Educaționale pentru Sprijinirea Copiilor speciali în contextul integrării europene”

Rezumat în limba română pentru anul 2025 1 pagină

În 2025, proiectul și-a consolidat contribuția științifică și metodologică în educația incluzivă și pedagogia artelor, prin dezvoltarea unui cadru conceptual integrator pentru copiii deosebiți, definiți ca elevi care manifestă simultan înzestrare și cerințe educaționale speciale. Studiul politicilor educaționale și al reglementărilor internaționale, inclusiv Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, General Comment No. 4, Declarația de la Salamanca și ghidurile UNESCO, a fundamentat necesitatea unor strategii educaționale flexibile, individualizate și contextualizate pentru valorificarea potențialului latent al elevilor.

Analiza bibliografică a 120 de surse specializate a evidențiat convergența între înzestrare și nevoile educaționale speciale, susținând redefinirea categoriei de copii dotați și introducerea conceptului de „copii deosebiți”. Aceste rezultate au stat la baza reconceptualizării curriculei programului de licență Muzică la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, prin integrarea modulelor dedicate identificării, evaluării și dezvoltării aptitudinilor elevilor, precum și formării comportamentelor și atitudinilor incluzive ale cadrelor didactice.

Evaluarea programelor de formare continuă și analiza datelor statistice din județele Iași și Neamț au confirmat ipoteza proiectului: înzestrarea și nevoile speciale pot coexista la același elev, fiind necesare strategii diferențiate adaptate contextului, nivelului cognitiv și particularităților socio-emoționale. Rezultatele au evidențiat performanțe ridicate în domenii artistice la elevi cu diverse forme de dizabilitate, subliniind valoarea potențialului latent și necesitatea intervențiilor educaționale structurate și incluzive.

Rezultatele proiectului au fost diseminate prin patru prezentări internaționale și un seminar metodic, facilitând schimbul de bune practici între cadre didactice, psihologi și specialiști în arte. Patru articole științifice au fost elaborate, aplicând o abordare calitativ-conceptuală care susține perspectiva conform căreia înzestrarea și nevoile speciale coexista și necesită strategii educaționale flexibile și individualizate. Impactul proiectului este complex: științific, prin dezvoltarea cadrului conceptual; social și educațional, prin consolidarea competențelor cadrelor didactice și promovarea incluziunii; și indirect economic, prin valorificarea potențialului uman și reducerea inechităților educaționale, contribuind la formarea unor cadre didactice capabile să stimuleze dezvoltarea holistică a elevilor și să asigure o educație incluzivă de calitate.

Rezumat în limba engleză pentru anul 2025 1 pagină

In 2025, the project strengthened its scientific and methodological contributions in inclusive education and arts pedagogy through the development of an integrative conceptual framework for exceptional children, defined as students who simultaneously exhibit giftedness and special educational needs. The study of educational policies and international regulations, including the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, General Comment No. 4, the Salamanca Statement, and UNESCO guidelines, provided the theoretical basis for the necessity of flexible, individualized, and contextually adapted educational strategies to harness students' latent potential.

A bibliographic analysis of 120 specialized sources highlighted the conceptual convergence between giftedness and special educational needs, supporting the redefinition of the traditional category of gifted children and introducing the concept of "exceptional children." These findings informed the curricular reconceptualization of the Bachelor's program in Music at Alecu Russo State University of Bălți, through the integration of modules aimed at identifying, assessing, and developing students' abilities, as well as fostering inclusive behaviors and attitudes among teaching staff.

The evaluation of continuous professional development programs and the analysis of statistical data from the Iași and Neamț counties confirmed the project hypothesis: giftedness and special needs can coexist in the same student, necessitating differentiated strategies adapted to context, cognitive level, and socio-emotional characteristics. The results revealed high artistic performance among students with various forms of disability, underscoring the value of latent potential and the need for structured, inclusive educational interventions.

Project outcomes were disseminated through four international conference presentations and a methodological seminar, facilitating the exchange of best practices among teachers, psychologists, and arts specialists. Four scientific articles were also produced, applying a qualitative-conceptual approach that promotes the perspective that giftedness and special needs coexist and require flexible, individualized educational strategies. The project's impact is multifaceted: scientific, through the development of the conceptual and methodological framework for exceptional children; social and educational, by enhancing teacher competencies and promoting inclusion; and indirectly economic, through the optimization of human potential and the reduction of educational inequities, contributing to the formation of teaching professionals capable of fostering the holistic development of students and ensuring high-quality inclusive education.

Conducătorul de proiect / (BULARGA Tatiana)

Data: 02.12.2025

LȘ

Anexa 2

Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2025 în cadrul proiectului

„Consolidarea Resurselor Educaționale pentru Sprijinirea Copiilor speciali în contextul integrării europene”

1. **Monografii** (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. **Capitole în monografii naționale/internaționale**

3. **Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale**

4. **Articole în reviste științifice**

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

Bularga, T., 2026-2026. „*Between giftedness and special educational needs – a unifying vision through the lens of giftedness and inclusion*”. În: Review of Artistic Education, Iași: ARTES PUBLISHING HOUSE, ROMÂNIA, 16 c.a. **(în curs de editare)**

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

4.4. în alte reviste naționale

5. **Articole în culegeri științifice naționale/internaționale**

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

Bularga, T., 2025-2026. „Exceptional children: between giftedness and special educational needs – an integrative perspective”. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale Dezvoltarea economico-socială durabilă a Euroregiunilor și a Zonelor Transfrontaliere*, Cluj: PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ, 18 c.a. **(în curs de editare)**

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

Bularga, T., 2025-2026. „Armonii educaționale în diversitate: repere pentru sprijinirea copiilor deosebiți”. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale Aniversare de 80 de ani a Universității de Stat „Alec Russo” Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor European*, Bălți: Editura Universității de Stat „Alec Russo”, 7 c.a. **(în curs de editare)**

6. **Articole în materiale ale conferințelor științifice**

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

- 6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)
- 6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională
- 6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

- 7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)
- 7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)
- 7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională
- 7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

- 8.1. cărți (cu caracter informativ)
- 8.2. enciclopedii, dicționare
- 8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

- 10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)
- 10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)
- 10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

11. Recomandări, propuneri.

Anexa 3

Executarea devizului de cheltuieli,

conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2025

Cifrul proiectului: 25.80012.0807.44SE

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Deplasări de serviciu în interiorul țării	222710	1,5		1,5
Deplasări în interes de serviciu peste hotare	222720	83,4		83,4
Servicii medicale	222810			
Servicii editare	222910			
Servicii de cercetări științifice	222930	83,3		83,3
Servicii neatribuite altor aliniate	222999	7,4		7,4
Cheltuieli curente neatribuite la alte categorii	281900	11,7		11,7
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizite de birou	316110			
Procurarea activelor nemateriale	317110			
Procurarea materialelor pentru scopuri didactice, științifice și alte scopuri	335110			
Procurarea materialelor de uz gospodăresc și rechizitelor de birou	336110			
Total		187,3		187,3

Conducătorul organizației / (GASITOI Natalia)

Contabil șef / (BEJENARI Ana)

Conducătorul de proiect / (BULARGA Tatiana)

Data: 03.12.2025

Anexa 4

Componenta echipei conform contractului de finanțare 2025

Cifrul proiectului 25.80012.0807.44SE

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului) pentru 2025						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă sau nr. de ore conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Bularga Tatiana	1975	Doctor	10	01.08.2025	31.12.2025
2.	Gagim Ion	1954	Doctor habilitat	8	01.08.2025	31.12.2025
3.	Crișciuc Viorica	1977	Doctor	8	01.08.2025	31.12.2025
4.	Mihaela Loredana Gârlea	1973	Doctor	8	01.08.2025	31.12.2025

Conducătorul organizației / (GAȘITOI Natalia)

Contabil șef / (BEJENARI Ana)

Conducătorul de proiect / (BULARGA Tatiana)

Data: 02.12.2025

LȘ

